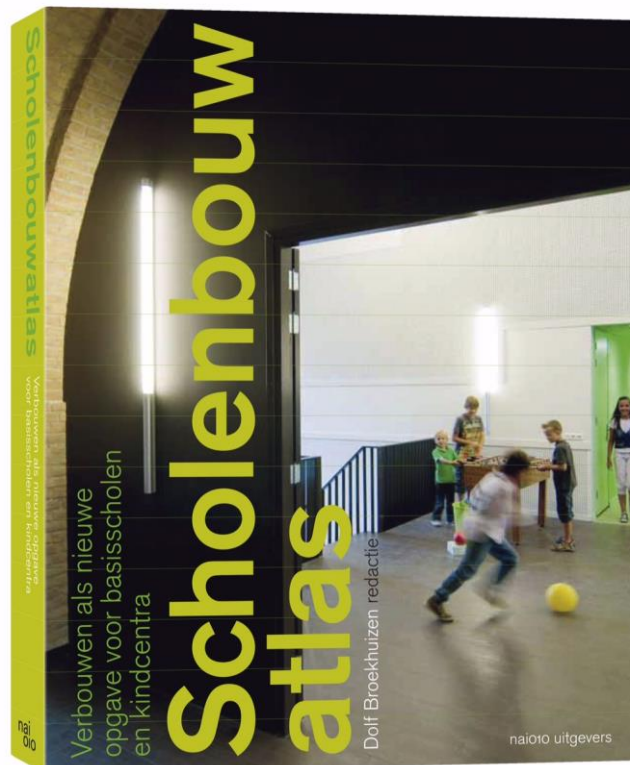

‘Verbouwen als alternatief voor nieuwbouw!’

‘Informatieblad over de *Scholenbouw*atlas’

Kenniscentrum Ruimte voor Onderwijs en Kinderopvang (Ruimte-OK)

Mei 2015

Waarom een *Scholenbouwatlas*?

De komende jaren zullen in Nederland honderden basisscholen moeten worden verbouwd. Voor schooldirecteuren en schoolbesturen is het verbouwen van 'hun' school een ingewikkelde opgave waarbij veel komt kijken. Voorbeelden van (hoogwaardig) verbouwde scholen worden tot op heden nog nauwelijks gepubliceerd. Door de publicatie van de *Scholenbouwatlas* komt daar nu verandering in.

Wat is het?

De *Scholenbouwatlas* speelt in op de grote behoefte aan informatie over verbouwen. Het brengt de actuele verbouwingsopgave van gebouwen voor basisonderwijs en kindcentra in beeld en laat zien welke mogelijkheden bestaande, verouderde onderwijsgebouwen bieden voor het geven van eigentijds onderwijs. Naast inspirerende voorbeelden uit de praktijk bevat het boek ook essays waarin de urgentie, achtergronden en de belangrijkste actoren van de verbouwoopgave worden benoemd.

Brede School Nieuwstraat, Rotterdam, ontwerp Arconiko architecten. Foto: Jean Paul Mioulet

Waarom verbouwen?

Volgens onderzoek van Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) zal het aantal scholen dat de komende jaren zal gaan worden verbouwd verdubbelen. Dit door een toenemende behoefte aan gedifferentieerde onderwijsplekken; een gewenste integratie van kinderopvang, peuterspeelzalen en basisonderwijs; de toenemende multifunctionaliteit en het feit dat kinderen steeds meer tijd besteden op scholen. Uit onderzoek van Oberon in opdracht van OCW blijkt daarnaast dat veel schoolleiders hun gebouwen als verouderd beschouwen. Ook de reflex om als eerste aan nieuwbouw te denken is aan het veranderen. Mede door de economische crisis is nieuwbouw minder vanzelfsprekend geworden. De mogelijkheden van hergebruik en aanpassingen van de bestaande basisscholen worden daardoor groter. Door de overheveling van financiële middelen voor het buitenonderhoud en aanpassingen naar de scholen wordt schoolbesturen meer ruimte geboden dit zelfstandig op te pakken.

Voor wie relevant?

De *Scholenbouwatlas* is bedoeld voor beslissers en opdrachtgevers in de bouw en verbouw van voorzieningen voor primair onderwijs en kinderopvang: de schoolbesturen, gemeenten, opvang- en welzijnsinstellingen. De *Scholenbouwatlas* is ook bruikbaar voor ontwerpers en andere professionals die bij de bouwopgave betrokken zijn, waaronder leerkrachten of leidsters die aan bouwvergaderingen deelnemen. De atlas richt zich zowel op basisonderwijs als kinderopvang en het is daarom goed om te spreken over gebouwen voor een leeftijdsgroep, van 0 tot 12 jaar.

Hulpmiddel voor afweging ver(nieuw)bouw

Voordat opdrachtgevers besluiten tot verbouwen kunnen ze zich door de *Scholenbouwatlas* goed oriënteren en afvragen welke verbouwmogelijkheid het beste bij hun situatie en ambitie past. Naast mogelijke verbouwmodellen brengt de atlas ook in beeld hoe nieuwe functies (kinderopvang, buurtfuncties, overblijven) in de verbouwde scholen geïntegreerd zijn. Van bescheiden ruimtelijke ingrepen tot ingrijpende verbouwingen. De projecten uit de atlas tonen aan dat een zorgvuldige en integrale benadering van de bestaande gebouwenvoorraad zeker de moeite loont.

Pleidooi voor integrale aanpak

In de dagelijkse praktijk van onderhoud en beheer is er nog weinig aandacht voor een integrale aanpak van gebouwaanpassingen. Het gevolg is dat ingrepen elkaar soms in de weg zitten. De *Scholenbouwatlas* biedt praktische handvatten om vraagstukken op gebied van de ruimtelijke kwaliteit, verduurzaming en vernieuwing van de installaties integraal aan te pakken. Het natuurlijke moment om onderhoud uit te voeren kan daarmee worden aangegrepen als een kans om het gebouw kwalitatief te verbeteren (binnenmilieu, gezondheid), aan te laten sluiten op onderwijskundige veranderingen (gebruik, onderwijsvisie, werkvormen) en/of te verduurzamen (duurzaamheid, betaalbaarheid). Deze integrale benadering leidt tot een duurzame kwaliteit van onderwijsgebouwen.

Voorlichting en ondersteuning

Wenst u voorlichting en/of ondersteuning over de aanpak van uw verbouwopgave of heeft u een enkele vraag dan kunt u hierover met het kenniscentrum contact opnemen www.ruimte-ok.nl

Het kenniscentrum schreef in het kader van het voorlichtingstraject rondom de overheveling van het buitenonderhoud in opdracht van OCW en in afstemming met de PO-Raad en de VNG reeds zes [brochures](#) waaronder die van '[\(anders\) Renoveren](#)' en '[\(anders\) Financieren](#)' welke een rechtstreekse relatie hebben met de verbouwopgave.

Praktische informatie:

Scholenbouwatlas

Verbouwen als nieuwe opgave voor basisscholen en kindcentra

ISBN 978-94-6208-196-3

€ 39,50

Te koop in elke boekhandel en via

www.nai010.com/scholenbouwatlas

Website: www.scholenbouwatlas.nl (met oa. eerder verschenen artikelen over de totstandkoming)

Samenstelling en redactie: Dolf Broekhuizen (architectuurhistoricus)

De in het boek opgenomen voorbeelden van verbouwde basisscholen en kindcentra zijn aangedragen door de betrokken organisaties zelf. Studenten Bouwkunde van de Technische Universiteit Delft hebben gegevens over de gebouwen verzameld.

Onderzoekers: Monique Arkesteijn, Dolf Broekhuizen, Wouter Deen, Michel Geertse, Louk Heijnders, Peter de Jong, André Mol, Frido van Nieuwamerongen, Eireen Schreurs, Frank Studulski, Guido Wallagh, Marco van Zandwijk.

Samenwerking: De *Scholenbouwatlas* is een verdiepingsslag van de [Scholenbouwwaaijer](http://www.scholenbouwwaaijer.nl).

Colofon

Over de inhoud van dit informatieblad heeft afstemming plaatsgevonden met de auteurs van de *Scholenbouwatlas*.

Kenniscentrum Ruimte voor Onderwijs en Kinderopvang (Ruimte-OK) biedt behoefte gestuurde oplossingen voor het ontwikkelen, financieren en organiseren van de huisvesting aan scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs, kinderopvangorganisaties en gemeenten. Ruimte-OK is een initiatief van het Waarborgfonds Kinderopvang, de PO-Raad, VO-raad, VNG en Brancheorganisatie Kinderopvang.

Om de praktische toepasbaarheid van de *Scholenbouwatlas* in de toekomst te vergroten en te kunnen blijven volgen worden scholen en gemeenten verzocht hun praktijkervaringen op het gebied van verbouwingen te delen via www.ruimte-ok.nl en/of www.scholenbouwatlas.nl.

Mei 2015

De *Scholenbouwatlas* is mede mogelijk gemaakt door het Atelier Rijksbouwmeester en Stimuleringsfonds Creatieve industrie

---